

ПРОМЕНЕНИЯТ БОГ

Борислав Гаврилов

За разлика от завихрилия се у нас баташки скандал, който ще си остане с локален характер, съвсем не отдавна общественото внимание не само в България, но и по света бе приковано от реакцията на ислямския свят срещу карикатуритена пророка Мохамед, публикувани по страниците на някои европейски издания. Изблиците на насилие и невъздържаните реакции отново и отново ни изправят пред един фундаментален проблем: злото и неговото място в заобикалящия ни свят. По понятни причини ще съсредоточим вниманието си върху християнската трактовка като оставяме на специалистите по ислямска религия възможност да ни допълнят или коригират.

Защо съществува злото? Това е въпросът, на който е посветил своето изледване един от най-противоречивите съвременни изследователи на Светото Писание, Джек Майлс.¹ Както отбелязва Джеймс Ууд в рецензията си за тази книга, една от многото странности на религията е и тази, че тя предлага решение на един проблем, създаден по начало от самата нея. В един свят, който не е създаден от Бог, фактът че хората страдат, не би направил впечатление на никого и би се наредил в дългата поредица от необясними гадости. Но в един свят създаден от Бог самото „зло“ също би трябвало да бъде създадено – или от самия Него, или от сила, която му противостои. Така „злото“ се превръща в проблем, в „обида“ за Бога и този проблем може да се реши само ако

1 Jack Miles, *Christ: A Crisis in the Life of God*, New York, Knopf, 2001



ние се стремим още по-силно към Бог, който е олицетворение на добротата. В този смисъл Бог се превръща в „един велик лек за едно велико зло“.

Но дали злото е проблем на Бога? Това е един доста тъмен въпрос, който винаги е светотън в Библията – в наказанието на Адам и Ева за извършването на грях, който само Бог би могъл да направи възможен; в божественото внушение на Авраам да пожертва собствения си син Исаак; в плачовете на Псалмите и Йов, и в Новия Завет, където намира кулминацията си в плачът на изоставеният на кръста Христос. Всъщност Библията представлява една антология на човешкото неразбиране. Бог прави своя договор с Авраам, но през следващите няколко хиляди години избраният от Него народ трябва да изтърпи робство в Египет, заточение във Вавилон и „удоволствието“ да бъде колонизиран в собствената си земя от римските „окупатори“. Месията (еврейският водач, за когото пророците твърдят, че ще се появи и ще помогне на евреите да завладеят всички народи и да

ги превърнат в свои поданици), така и не идва. Така най-изобретателното решение за провала на стария договор е появата на Исус Христос, Месията, синът Божи, който идва от Бога и е Бог, който поема върху себе си греховете на света и позволява да бъде разпнат като по този начин пречиства света от греховността. В този смисъл, Христос се превръща във великият лек за великата болест. В християнската доктрина (особено във версията на Павел и Йоан) Исус е Бог, който за кратко приема човешки облик (т.нар. инкарнация) и сам се превръща в символ на новия договор, този път не само с Израел, а с целия свят. За Павел Исус е втори Адам, „коректор“ на първородния грях допуснат от първия Адам.² Това е и основната теза, която Майлс развива в своята книга – историята, разказана в Новия Завет е всъщност история на едно самоспасяване – Бог ни спасява от нещо, което сам той е създал. Така излиза, че Бог е проклетел своето собствено творение, отстранявайки Адам от Рая, и сега отменя проклятието си или поне създава възможност за спасение. Както казва Майлс, „Светът е едно голямо престъпление и някои трябва да бъде накаран да плати за него“. Прочетен митологично Новият Завет е именно разказ за това как някой плаща за това. Така разказана най-общо Библията ни показва как Бог първо обръща своите благословии за плодovitост и господство в проклятие и после отново обръща проклятията си в благословии. Но, както отбелязва Майлс, този нов договор представлява шокираща промяна. Исус не е Месията³ очакван от евреите. Неговите претенции не 2 Първо послание на Св. Апостол Павел до коринтяните: 15:22. Както в Адама всички ще умрат, тъй и в Христа всички ще оживеят

3 Книга на Пророк Даниил 19:25: И тъй, знай и разбери: от времето, когато излезе заповед а възстановяване на Иерусалим, до Христа Владика са седем седмици и шейсет и две седмици; и ще

са просто за пратеник на Бог, но че е Божи син и дори че е самият въплътен Бог – една решително нееврейска идея. При това той не говори за неизбежна победа и установяване на божие царство в обозримо бъдеще, а споменава загадъчно за някакво нематериално спасение, за нужда от повторно прераждане чрез "вода и дух".⁴ Вместо за победа на Израел над неговите врагове сега той говори за нуждата да се обича ближния. И докато във Второзаконие се казва, че *Господ (Бог твой) ще те направи глава, а не опашка, и ще бдеш само на високо, а не на ниско, ако слушаш заповедите на Господа, твоя Бог, който ти заповядвам днес да пазиш и изпълняваш*⁵, то Исус казва: *А мнозина първи ще бъдат последни, и последни – първи.*⁶ И, което е най-озадачаващо, този Месия отива доброволно да бъде убит от римляните, говорейки за себе си като за жертва и жертвен агнец.

Основното постижение в интерпретацията на Майлс е, че за разлика от много коментатори, които разглеждат Библията най-вече през призмата на Новия завет, той разглежда противоречивите описания на Бога не като сбор от противоречащи си автори, а като една единна биография на Бог, който **сам е твърде противоречив**. В книгата си Майлс дискутира образа на Христос сякаш той е художествена измислица, но с истински живот извън страниците на Библията. Както би казал всеки театрален се върне народът и отново ще се съградят улици и стени, но в усилни времена. 19:26: И подир шейсет и двете седмици Христос ще бъде предаден на смърт, и съд не ще има; а градът и светилището ще бъдат разрушени от народа на вождя, който ще дойде, и свършекът му ще бъде като от наводнение, и до края на войната ще има опустошение.

4 Марко, 1:10: И когато илизаше от водата, веднага видя да се разтварят небесата, и Духът като гълъб да слиза върху Него.

5 Второзаконие, 28:13

6 Матей, 19:30.

критик, ако един образ няма живот извън сцената, той няма да има живот и на сцената. Така прочетен, образът на Христос от Библията се превръща в един образ и на Бога от Стария завет, но тогава и по-ранните думи на Бога са и думи на Исус. Ако Исус наистина е бил Бог, то тогава Бог е този който умира на кръста. Ако Исус е Бог, тогава Бог не е страдал просто като Баща, когато Исус е разпнат на кръста, а е страдал там лично. Излиза също, че Бог изведнъж променя решението си, променя своята същност, отказва се от старата си отмъстителна и ревнива природа и я заменя с нова, блага миролюбива и универсална. Но защо Бог променя решението си? Според Майлс това става защото Бог разбира, че се е провалил в борбата си срещу злото. Той знае, че би трябвало да спре Рим, но знае и че не го е направил. Така Бог разбира, че ако не предприеме някаква промяна, той просто не би могъл да продължи да бъде Бог. Промяната се крие в неговото разоръжаване и в разширяване на участниците в договора. Но той предприема това разширяване не поради любов към гоите или от омраза към евреите, а най-вече, за да реконституира собствената си идентичност. Вместо да декларира безпомощно, че не е в състояние да победи злото, Бог просто трябва да обяви, че няма врагове. Това обяснява ударението, което той поставя върху любовта към ближния и решението си да стане Бог на всички, а не само на Израел. Така по същество Бог се извинява за това, че е обърнал нещата и обещава, че следващия път ще даде подобри резултати. Това придава една изненадващо човешка природа на Бог. Но трябва да признаем, че Светото писание и еврейската Тора на места говорят за Бог в изненадващо човешки термини: като заядлив, отмъстителен и дори самотен. Както Майлс сам отбелязва в един момент, „Бог е

странно, болезнено самотен и без приятели” (при това трябва да признаем, че е различно да говориш за Бог в човешки термини и да мислиш за него като за човек). В този смисъл Бог от Новия завет е напълно различен от този от Стария, където действат сили, които нито могат да бъдат обозрени, нито могат да бъдат контролирани. Бог от Новия завет е напълно обозрим и контролируем.

Майлс се обляга в търсенията си най-вече на евангелието от Йоан, което е най-силно надъхано с идеята за Инкарнацията, докато в тези на Марко и Матей се допуска предположението, че Исус е подчинен на Бог и не винаги знае неговите намерения.⁷ Един от големите познавачи на проблема с теодицеята (оправдаване на Божественото допускане на зло) Джосайа Ройс посочва, че когато ние страдаме, Бог също страда. Чрез това страдание се придава цялост на душата и без него животът на Бог не би бил перфектен. Но това не освобождава Бог от проблема с неговата жестокост (в края на краищата заради това че Бог страда заедно с нас ние не сме длъжни също да страдаме), а също така ограничава и божествената всесилност (оказва се че Бог просто не може да не страда). В крайна сметка, това че нашия жесток свят не може да бъде изчистен от зло не е доказателство за това, че Исус не е месиията, а за това че изобщо не може да има месиия, тъй като светът не може да бъде изчистен. Така Майлс достига до самия парадокс, заключен в идеята за месианизма. От една страна появата на Исус заплашва континуитета и поради това той е онова, което претендира че е – Божи син, продължение на Бога. Но от друга страна без въпросното прекъсване, не би могло да има Месия, тъй като Бог, който просто продължава да бъде самия себе си няма 7 Така при Йоан Исус направо заявява (10:30): Аз и Отец едно сме.

нужда от месианска намеса. Месианизмът е именно идея за „промяна“ на Бога и поради това по принцип е богохулствен. Или както казва склонният към парадоксални изводи Джек Майлс: „Иисус се явява богохулство – богохулство, създадено разбира се от самия Бог“.

SHIFTED GOD

Borislav Gavrilov

The article is inspired by the scandal with the Danish cartoons mocking at the Muslim prophet. The author tries to present the Christian idea regarding evil. His thesis takes Jack Miles' provocative research *Christ: A Crisis in the Life of God* as a point of departure.

Преди лъгане

е необходимо да натривате добре кожата си с **НИВЕА-КРЕМЪ**. Така тя бива подхранена с обновяващи вещества, които през време на съня попадат дълбоко.

Редовно поддържаната с **НИВЕА-КРЕМЪ** кожа запазва младежката си свежест и добива единъ чистъ, нлъженъ и свежъ тенъ.

ЦЕНИ: 10, 15, 30, 60 лв.
ТУЕН 20 и 36 лв.

**НИВЕА
КРЕМЪ**

**Запазете Зъбитъ си
Здрави, силни и бели!**

Предотвратете на време заболяването и прогниването на Вашиятъ зъби. Употребявайте редовно **ПАСТАТА ЗА ЗЪБИ НИВЕА**, която пречиства ги основно и пречиствава мекотата на зъбната тъканъ.

Така зъбитъ се запазватъ винаги чисти, блестящо-бели и здрави.

НИВЕА ПАСТА ЗА ЗЪБИ — превъзходно качество!



Не вярвайте на шумната предна реклама, а само на собствените Ви опити!

Считайте **БИСЕРЪ** — следъ употребяване ти се рекламира сама! Търсете я само въ аптектъ!

БИСЕРЪ

НИВЕА ПАСТА ЗА ЗЪБИ
МАДИНИКА ЛАБОРАТОРИИ